

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/225351,W-Gibach-upamietnilismy-ofiary-Oblawy-Augustowskiej.html>
27.02.2026, 00:52

[Następny](#)

[Powrót](#)

W Gibach upamiętniliśmy ofiary Obławy Augustowskiej

W dniach 18-20 lipca 2025 r. w Gibach uhonorowaliśmy ofiary Obławy Augustowskiej – największej zbrodni na Polakach popełnionej po II wojnie światowej. Do uczestników uroczystości list skierował Prezydent elekt RP, prezes IPN dr Karol Nawrocki.

19.07.2025

[Obława Augustowska](#)

18 lipca 2025 r. w kościele pw. św. Anny w Gibach odbyło się spotkanie promujące słuchowisko radiowe „Obława” poświęcone Obławie Augustowskiej. Audycja powstała we współpracy Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku, Polskie Radio Białystok oraz Radio Olsztyn. Spotkanie poprowadził dyrektor Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku dr Marek Jedynak.

Premiera słuchowiska rozpoczęła obchody 80. rocznicy Obławy Augustowskiej w Gibach. Podczas wydarzenia można było odebrać najnowszą publikację Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku „...i nigdy nie wrócili do domu” – przewodnik historyczny śladami Obławy Augustowskiej.

Następnego dnia pamięć pomordowanych uczcili uczestnicy VIII Rajdu Rowerowego Śladami Ofiar Obławy Augustowskiej. Każdy z nich wyruszył w trasę liczącą 21 km i otrzymał pamiątkową koszulkę, pakiet startowy oraz wstążkę z nazwiskiem ofiary zbrodni sprzed 80 lat, którą zawieszano na przygotowanej wstędze pamięci.

Na trasie Rajdu uczestnicy zatrzymali się przy Pomniku Ofiar Obławy Augustowskiej oraz przy Pomniku Chrystusa Frasobliwego w pobliżu wsi Okółek w gminie Giby, gdzie zapalono znicze i oddano hołd zamordowanym. Chętni mieli też możliwość odczytania na głos fragmentów relacji świadków wydarzeń z lipca 1945 r., dedykując w ten sposób swój udział w Rajdzie poszczególnym ofiarom.

Na zakończenie uczestnicy Rajdu mieli możliwość wzięcia udziału w konkursie wiedzy przy stoisku edukacyjnym Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku oraz zapoznać się z przygotowanymi materiałami. Wysłuchali również koncertu patriotycznego w wykonaniu Orkiestry Konarskiego ZSO w Sejnach.

Przy pomniku Ofiar Obławy Augustowskiej zaprezentowano wystawę „...i nigdy nie wrócili do domu. Alfabet Obławy Augustowskiej” autorstwa Jarosława Wasilewskiego, pracownika Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN w Białymstoku.

Celem ekspozycji jest nie tylko przypomnienie tragicznych losów ofiar Obławy Augustowskiej, ale również oddanie im należnej czci oraz pielęgnowanie pamięci historycznej, która stanowi fundament naszej tożsamości.

20 lipca 2025 r. w Gibach odbyły się główne uroczystości 80. rocznicy Obławy Augustowskiej.

Obchody rozpoczęła uroczysta msza święta w kościele pw. św. Anny, której przewodniczył Jego Ekscelencja ks. biskup Dariusz Zalewski. Po nabożeństwie uczestnicy przemaszerowali pod Pomnik Ofiar Obławy Augustowskiej, gdzie odbyła się dalsza część uroczystości – przemówienia oraz złożenie kwiatów ku czci pomordowanych.

W liście skierowanym do uczestników obchodów prezydent elekt, prezes IPN dr Karol Nawrocki przypomniał tragiczny wymiar tej zbrodni oraz jej miejsce w historii powojennego terroru komunistycznego.

- Obława Augustowska, przeprowadzona w lipcu 1945 roku przez Sowietów [...] była wymierzona w podziemie niepodległościowe z Suwalszczyzny i Augustowszczyzny, w tym członków AK oraz cywilów podejrzanych o tzw. „wrogie nastawienie do nowej władzy”.

Obława Augustowska zwana jest „Małym Katyniem”. Nie oznacza mniejszej tragedii, ale wskazuje na symboliczną kontynuację tego samego mechanizmu – eksterminacji wrogów sowieckiej władzy

- napisał prezydent elekt w liście odczytanym przez dyrektora Oddziału IPN w Białymstoku dr. Marka Jedynaka.

Dr Karol Nawrocki zwrócił uwagę na konieczność dalszych działań zmierzających do odnalezienia ofiar Obławy Augustowskiej i godnego ich upamiętnienia. Podkreślił, że choć sprawcy zbrodni nie ponieśli odpowiedzialności, to obowiązkiem współczesnych jest przypominanie światu o tej tragedii:

- Nie spoczniemy, dopóki nie odnajdziemy wszystkich, którzy zginęli w Obławie Augustowskiej i dopóki ich godnie nie pochowamy. Winni tej zbrodni od dawna nie żyją, nigdy nie ponieśli odpowiedzialności za swoje czyny. Dlatego tak ważne jest, by przypominać światu o tej ludobójczej operacji wymierzonej w naszych Rodaków.

W wydarzeniu wzięli udział przedstawiciele władz państwowych i samorządowych, parlamentu, stowarzyszeń, Wojska Polskiego, harcerstwa oraz mieszkańcy gminy Giby.

Organizatorami wydarzenia byli: Urząd Gminy Giby, Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku oraz Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Anny w Gibach.

Zwieńczeniem obchodów była rekonstrukcja historyczna pt. „Obława. Lipiec 1945”, przygotowana przez Augustowsko-Suwalskie Towarzystwo Naukowe oraz Muzeum Okręgowe w Suwałkach.

* * *

W lipcu 1945 r., dwa miesiące po zakończeniu II wojny światowej w Europie, w rejonie Puszczy Augustowskiej Armia Czerwona, przy współpracy funkcjonariuszy polskiej bezpieki oraz żołnierzy „ludowego” Wojska Polskiego przeprowadziła operację wojskową mającą na celu likwidację działającego na tym terenie podziemia niepodległościowego, które m.in. broniło miejscowej ludności przed sowieckim terrorem.

Znaczna część żołnierzy podziemia ewakuowała się z zagrożonego obszaru tuż przed rozpoczęciem operacji. Jedynie największy oddział, dowodzony przez sierż. Władysława Stefanowskiego „Groma”, stawiał opór czerwonoarmistom w pobliżu jeziora Brożane. W trakcie

operacji sowieccy żołnierze przy wsparciu polskich pomocników aresztowali ponad 7000 osób. Większość wypuszczono, ale ponad 600 nigdy nie wróciło do domu. Niektórzy badacze szacują ich liczbę nawet na 2000. Niezależnie jednak od ostatecznej – dziś niemożliwej do ustalenia – liczby ofiar, była to niewątpliwie największa zbrodnia popełniona na Polakach po II wojnie światowej.

Wobec braku informacji przez wiele lat uważano uprowadzonych przez Sowietów za zaginionych. Szukały ich głównie rodziny, apelując do wszystkich możliwych instancji. Jednak w miarę umacniania się władz komunistycznych w Polsce sprawę tę skutecznie wyciszono. Dopiero w 1987 r., gdy w Puszczy Augustowskiej odkryto masowy grób, odżyła nadzieja na poznanie prawdy. Ekshumacje wykazały jednak, że znalezione szczątki należą do niemieckich żołnierzy, poległych tu w czasie II wojny światowej. Niemniej, głównie dzięki powołanemu w tym czasie Obywatelskiemu Komitetowi Poszukiwań Mieszkańców Suwalszczyzny Zaginionych w Lipcu 1945 roku, udało się zebrać informacje od rodzin ofiar i świadków, a tym samym ujawnić skalę zbrodni. Zaczęto ją wtedy nazywać „małym Katyniem” ze względu na pewne podobieństwa ze znaną już powszechnie w tym czasie sowiecką zbrodnią, popełnioną w kwietniu 1940 r. na polskich jeńcach wojennych.

Po przemianach 1989 r. śledztwo wszczęła Prokuratura Wojewódzka w Suwałkach. Po powstaniu Instytutu Pamięci Narodowej przejęła je Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu IPN w Białymstoku. Efektem pracy Instytutu było m.in. odnalezienie i godne pożegnanie szczątków dowódcy jednego z oddziałów podziemia niepodległościowego, sierż. Wacława Sobolewskiego „Sęka”, który zginął z rąk sowieckich w czasie obławy i został pogrzebany w nieoznaczonym miejscu na polu.

Dzięki postępowi badań naukowych, które zaowocowały stosunkowo bogatą historiografią, dziś wiemy, że ujęci w czasie obławy zostali zamordowani przez funkcjonariuszy sowieckiego kontrwywiadu „Smiersz”. Jednak nadal nie wiadomo, gdzie to się stało i w którym miejscu ukryto ciała ofiar. Za najbardziej prawdopodobne wskazuje się okolice wschodniego brzegu jeziora Szlamy, w pobliżu nieistniejącej już leśniczówki Gieź, po białoruskiej stronie pasa granicznego.

Warto podkreślić, że od ponad trzydziestu lat wiele osób i instytucji dba o upamiętnienie ofiar obławy. Jednym z rezultatów ich działań było ustanowienie w 2015 r. święta państwowego – 12 lipca jako Dnia Pamięci Ofiar Obławy Augustowskiej z lipca 1945 roku. Prowadzone są też działania mające na celu upowszechnianie wiedzy na temat obławy, w ich ramach powstały m.in. wystawy, filmy, wydano książki, albumy i broszury. Dzięki powyższym działaniom zmienia się świadomość historyczna społeczeństwa.

Od ponad dwudziestu lat w gronie ludzi, którzy dbają o pamięć o ofiarach Obławy Augustowskiej, są także pracownicy IPN. Białostockie środowisko IPN wprowadziło do obiegu naukowego – ale i przede wszystkim do powszechnej świadomości – termin Obława Augustowska. Historycy z IPN opublikowali dotychczas ok. 100 książek oraz artykułów naukowych i popularnonaukowych, nawiązali współpracę międzynarodową ze Stowarzyszeniem „Memoriał”, której wymiernym efektem było pozyskanie sowieckich dokumentów rzucających światło na przebieg tych tragicznych wydarzeń, przygotowali wystawy oraz dłuższe w formie audycje radiowe i telewizyjne, organizowali konferencje naukowe i popularnonaukowe, warsztaty dla nauczycieli oraz setki działań edukacyjnych skierowanych do młodzieży, a poświęconych temu zagadnieniu. Temat ten przestał być częścią historii lokalnej i stopniowo zajmuje należne mu miejsce w pamięci zbiorowej narodu polskiego.

Wydarzenie zostało objęte Patronatem Honorowym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy.

Więcej:

- [Obława Augustowska. Kto zamordował Polaków? Dr Marek Jedynak gościem programu „Historia toczy się dziś”](#)
 - [„Kulisy historii” odc. 225 „Pacyfikacja w Puszczy Augustowskiej w lipcu 1945”](#)
 - [Cykl etiud edukacyjnych „Z\(NIE\)WOLENIE ‘45”: odc. 10: „Obława Augustowska”](#)
 - Nowy portal IPN [Obława Augustowska](#)
 - [Relacje trzech Świadków, członków rodzin Ofiar](#)
 - [Obława Augustowska - materiały na stronie przystanekhistoria.pl](#)
- [Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Giby

Białystok

Obława Augustowska

Uroczystości